

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ว่า “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรม ก็จำเป็นต้องอนุวัตรไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้างจึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป” ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการจัดการศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ทำให้มีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบงานคณะสงฆ์และพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาโดยตรง คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งแยกมาจากกรมการศาสนา ดังนั้น เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีระเบียบควบคุมการดำเนินงานที่ชัดเจน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้ออกระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาร้อยโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักร ก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะ สามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน^๑

โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดไว้ในหมวดที่ ๒ มาตรา ๑๒ ว่า “นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัวยุทธ ชุมชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัด

^๑ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๗), หน้า ๑.

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง”และมาตรา ๑๘ (๒) กำหนดว่า “โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น” ดังนั้น จึงถือได้ว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งหนึ่ง ตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อความในมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๘ (๒) แห่งพระราชบัญญัตินี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ^๒

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกฎกระทรวงดังกล่าว โดยมุ่งเน้นให้วัดที่จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะสงฆ์เป็นสำคัญ มหาเถรสมาคม จึงได้ออกประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยกำหนดให้มีการบริหารจัดการ การศึกษา ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กำหนด ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรฐาน แผนการจัดการศึกษา ให้ คำแนะนำ ส่งเสริมการจัดการศึกษา และพิจารณาวินิจฉัย ขั้ขาดปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ มี สมเด็จพระ วัณรัตน์ เป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นรองประธาน กรรมการ มีผู้แทน จากบุคคลและหน่วยงานสำคัญต่าง ๆ อาทิ ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นคณะกรรมการ โดยมีผู้อำนวยการกอง พุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ

การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสามารถตอบสนอง นโยบายของการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ และช่วยให้พระภิกษุสามเณรได้รับโอกาสทางการศึกษา ช่วย เอื้ออำนวยประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษา นักรธรรม-บาลี และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชน กับวัด เนื่องจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นโรงเรียนที่รัฐบาลตั้งขึ้นด้วยความเห็นชอบของคณะสงฆ์ เพื่อให้การศึกษาแก่บุตรของผู้ยากไร้ และด้อยโอกาสทางการศึกษา โดยมุ่งประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักร และฝ่ายบ้านเมือง การจัดการศึกษาประเภทนี้เป็นการจัดการแบบให้เปล่า โดยพิจารณาจากวัดที่ สามารถระดมความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ได้ และพอจะมีบุคลากรดำเนินการตลอดจนความ ต้องการด้านการศึกษาของท้องถิ่น โรงเรียนเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่เก็บค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มา จากเงินอุดหนุนของรัฐบาล ซึ่งมักจะเพียงพอต่อการจัดการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เงิน บริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาขึ้นอยู่กับบารมีของเจ้าสำนัก ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณไม่เพียงพอต่อการ บริหารจัดการ ปัญหาบุคคลมีประสบการณ์น้อย คือ การเรียนการสอนไม่เพียงพอ เป็นปัญหาหลักของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม^๓ ซึ่งปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภาพร และ สมปอง มากแจ้ง ที่พบว่าการศึกษาของคณะสงฆ์แยกออกจากระบบการศึกษาแห่งชาติ ทำให้เกิดปัญหาด้านการจัดการ

^๒ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และแก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓.

^๓ อำนาจ บัวศิริ. รายงานเสวนาทางวิชาการเรื่องการศึกษาของคณะสงฆ์กับการปฏิรูปการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒. (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔).

งบประมาณ การบริหารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และผู้สอนขาดสวัสดิการที่ดีละขาดความมั่นคงในอาชีพ ยิ่งไปกว่านั้นหลักสูตรการศึกษาที่มีอยู่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน^๔

อนึ่ง ในปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เริ่มตั้งแต่การมีกฎหมายกำหนดให้มีการบริหารจัดการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง และมีมาตรฐานวิชาชีพ ความจำเป็นในการยกระดับการศึกษา ที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคม ในวงกว้าง ความไม่ชัดเจน ในอัตลักษณ์ของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการด้านการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษา ที่ยังไม่มีทิศทางการพัฒนา และขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียน และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เนื่องจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม ต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้รับการศึกษาเท่าเทียมกันกับโรงเรียนในระบบปกติ ฉะนั้นบุคลากรที่เข้ามาสอนเป็นพระ คุณภาพการศึกษาของความเป็นครูยังไม่พร้อม สอนได้แต่สอนไม่เป็น ระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีไม่เทียบเท่ากับอาจารย์ที่จบจากสายวิชาสามัญมาโดยตรง และนอกจากนั้นยังพบว่าการสร้างพันธสัญญา การดำเนินงานและการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างศาสนทายาท ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม จะมีเพียงการดำเนินงานตามกรอบแนวปฏิบัติของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นสำคัญ อีกทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา การพัฒนาไม่เด่นชัด อันเป็นแนวทางของการจัดการศึกษาในบริบทพื้นที่นั้นๆ เพื่อสร้างศาสนทายาทและดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ^๕

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี มีสภาพการบริหารที่ไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการดำเนินการ ต่างโรงเรียนต่างดำเนินการตามบริบทความพร้อมของตนเอง ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป ซึ่งทำให้การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไม่มีทิศทางและความเชื่อมั่นแก่บุคลากรและนักเรียนในการจัดการเรียนการสอน จนทำให้คุณภาพการจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้^๖

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้บริหารมีความสนใจศึกษายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี โดยผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะได้นำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี ให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้นต่อไป

^๔ สุภาพร มากแจ้ง และสมปอง มากแจ้ง. รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์. (กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒).

^๕ แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ การพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (พ.ศ. ๒๕๕๓ - พ.ศ. ๒๕๖๒), (กองพุทธศาสนศึกษา : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ).

^๖ สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๙, สรุปผลรายงานประจำปี ๒๕๖๐, (อัสสัมชัญ)

๑.๒ ปัญหาของการวิจัย

๑.๒.๑ สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับใด

๑.๒.๒ ผลการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๒.๓ ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี ควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษา หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์การบริหาร ตามโครงสร้างการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ๔ ด้าน^๗ ได้แก่ ๑. ด้านการบริหารงานวิชาการ ๒. ด้านการบริหารงานงบประมาณ ๓. ด้านการบริหารงานบุคคล ๔. ด้านการบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย

๑. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงานวิชาการ
๒. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงานงบประมาณ
๓. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงานบุคคล
๔. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงานทั่วไป

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ กำหนดประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี

^๗ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๗), หน้า ๔.

๑.๔.๒.๑ ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวนทั้งสิ้น ๓๒๕ รูป/คน^๘ จำแนกได้ ดังนี้

(๑) ตำแหน่งหน้าที่

(๑.๑) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	๖๔	รูป/คน
(๑.๒) ครูผู้สอน	จำนวน	๒๖๑	รูป/คน

(๒) วุฒิการศึกษา

(๒.๑) ปริญญาตรี	จำนวน	๒๓๖	รูป/คน
(๒.๒) สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน	๘๙	รูป/คน

(๓) ประสบการณ์ในการทำงาน

(๓.๑) ระยะไม่เกิน ๕ ปี	จำนวน	๑๑๔	รูป/คน
(๓.๒) ระยะ ๖-๑๐ ปี	จำนวน	๑๓๙	รูป/คน
(๓.๓) ระยะ ๑๑ ปี ขึ้นไป	จำนวน	๗๒	รูป/คน

๑.๔.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวนทั้งสิ้น ๑๗๗ รูป/คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครชีและมอร์แกน^๙ และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random Sampling) ตามตำแหน่งหน้าที่และเทียบสัดส่วนจากประชากรตามตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อยโดยสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก จำแนกได้ ดังนี้

(๑) ตำแหน่งหน้าที่

(๑.๑) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	๓๕	รูป/คน
(๑.๒) ครูผู้สอน	จำนวน	๑๔๒	รูป/คน

(๒) วุฒิการศึกษา

(๒.๑) ปริญญาตรี	จำนวน	๑๒๙	รูป/คน
(๒.๒) สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน	๔๘	รูป/คน

(๓) ประสบการณ์ในการทำงาน

(๓.๑) ระยะไม่เกิน ๕ ปี	จำนวน	๖๒	รูป/คน
(๓.๒) ระยะ ๖-๑๐ ปี	จำนวน	๗๖	รูป/คน
(๓.๓) ระยะ ๑๑ ปี ขึ้นไป	จำนวน	๓๙	รูป/คน

^๘ สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๙, สรุปรายงาน จ.๑-ร.๑ ภาคเรียนที่ ๑/๒๕๖๐,(อัดสำเนา)

^๙ เครจซี่และมอร์แกน (krejcie & Morgan), อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๙. (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๕๔), หน้า ๔๓.

๑.๔.๒.๓ กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน ๑๒ รูป/คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

(๑) ตำแหน่งหน้าที่

(๑.๑) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	๖	รูป/คน
(๑.๒) ครูผู้สอน	จำนวน	๖	รูป/คน

(๒) วุฒิการศึกษา

(๒.๑) ปริญญาตรี	จำนวน	๖	รูป/คน
(๒.๒) สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน	๖	รูป/คน

(๓) ประสบการณ์ในการทำงาน

(๓.๑) ระยะไม่เกิน ๕ ปี	จำนวน	๒	รูป/คน
(๓.๒) ระยะ ๖-๑๐ ปี	จำนวน	๒	รูป/คน
(๓.๓) ระยะ ๑๑ ปี ขึ้นไป	จำนวน	๒	รูป/คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑.๔.๓.๑ ตัวแปรต้น ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน แยกเป็น

(๑) ตำแหน่งหน้าที่

(๑.๑) ผู้บริหารสถานศึกษา
(๑.๒) ครูผู้สอน

(๒) วุฒิการศึกษา

(๒.๑) ปริญญาตรี
(๒.๒) สูงกว่าปริญญาตรี

(๓) ประสบการณ์ในการทำงาน

(๓.๑) ระยะไม่เกิน ๕ ปี
(๓.๒) ระยะ ๖-๑๐ ปี
(๓.๓) ระยะ ๑๑ ปี ขึ้นไป

๑.๔.๓.๒ ตัวแปรตาม ได้แก่ ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี ตามกรอบแนวคิดเนื้อหาการบริหาร ๔ ด้าน^{๑๐} ประกอบด้วย ๑. ด้านการบริหารงานวิชาการ ๒. ด้านการบริหารงานงบประมาณ ๓. ด้านการบริหารงานบุคคล ๔. ด้านการบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย

๑. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงานวิชาการ
๒. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงานงบประมาณ
๓. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงานบุคคล
๔. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงานทั่วไป

^{๑๐} สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๗), หน้า ๔.

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านสถานที่

ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการศึกษาเฉพาะ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จำนวน ๒๖ แห่ง สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ – ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานของการวิจัย

๑.๕.๑ บุคลากร ที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

๑.๕.๒ บุคลากร ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

๑.๕.๓ บุคลากร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๖.๑ ยุทธศาสตร์การบริหาร หมายถึง แผนยุทธศาสตร์การจัดการเรียนการสอนของ ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี

๑.๖.๒ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้น เพื่อให้การศึกษาแก่ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ โดยมีนักเรียนเป็นพระภิกษุและสามเณร เฉพาะโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๒๖ โรงเรียน

๑.๖.๓ ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง การนำแผนยุทธศาสตร์การปฏิบัติงาน หรือการดำเนินงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เป็นการสร้างความเชื่อถือและการยอมรับจากสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ประกอบด้วย ๔ ด้าน

๑.๖.๓.๑ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ยุทธศาสตร์ในการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น วางแผนงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การนิเทศกำกับติดตาม การวัดผลและประเมินผล การแนะแนว ตลอดจน การประเมินผลการใช้หลักสูตร การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลาย การพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อการศึกษา

๑.๖.๓.๒ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงานงบประมาณ หมายถึง ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการงบประมาณคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบการบริหารงบประมาณที่คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ บริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน จัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณ การอนุมัติจัดสรรงบประมาณ การบริหารการเงิน/บัญชี การตรวจสอบติดตามและประเมินผล และรายงานการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

๑.๖.๓.๓ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมียุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการงานบุคลากรอย่างเป็นระบบ การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหาบรรจุแต่งตั้ง การมอบหมายงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การส่งเสริมพัฒนายกย่องบุคลากร การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ

๑.๖.๓.๔ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงานทั่วไป หมายถึง ยุทธศาสตร์ในการบริหารงานทั่วไปคือ ผู้บริหารจัดการระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ครอบคลุมและเพียงพอ นำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย การวางแผนบริหารจัดการศึกษา และพัฒนาองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานด้านบุคลากร ผู้เรียน งานธุรการ งานอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ การประชาสัมพันธ์ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา

๑.๖.๔ บุคลากร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

๑.๖.๕ ตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา และรองผู้อำนวยการโรงเรียน รวมถึงครูผู้สอน แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ

๑.๖.๕.๑ ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้เป็นผู้ดำเนินการและรองผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

๑.๖.๕.๒ ครูผู้สอน หมายถึง พระภิกษุหรือคฤหัสถ์ ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และที่ได้รับการพิจารณาจากผู้อำนวยการโรงเรียนแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

๑.๖.๖ วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ/สำเร็จการศึกษาของบุคลากรในสถานศึกษา ดังนี้

๑.๖.๖.๑ ระดับปริญญาตรี หมายถึง ระดับความรู้ขั้นต้นที่มหาวิทยาลัยประสาทให้แก่ผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด

๑.๖.๖.๒ สูงกว่าปริญญาตรี หมายถึง ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และปริญญาเอก

๑.๖.๗ ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดังนี้

๑.๖.๗.๑ ระยะไม่เกิน ๕ ปี หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ ๑-๕ ปี

๑.๖.๗.๒ ระยะ ๖-๑๐ ปี หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมี ประสพการณ์ในการทำงานตั้งแต่ ๖-๑๐ ปี

๑.๖.๗.๒ ระยะ ๑๑ ปีขึ้นไป หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมี ประสพการณ์ในการทำงานตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป

๑.๖.๘ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี หมายถึง ส่วนราชการสังกัด สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานสนองงานคณะสงฆ์และรัฐ โดย การทำนุบำรุง ส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ให้การอุปถัมภ์ ค้ำครอง และส่งเสริมพัฒนางาน พระพุทธศาสนา ดูแล รักษา การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทางศาสนา สนองงานส่วนภูมิภาค กำหนดให้ เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้รับข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด อุบลราชธานี สำหรับสถานศึกษานำไปพัฒนาผู้บริหารให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

๑.๗.๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี ได้ข้อมูลผลการเปรียบเทียบ ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดอุบลราชธานี ของผู้บริหารตามตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษาและประสพการณ์ในการทำงานที่ แตกต่างกัน สำหรับผู้บริหารและครูเพื่อพัฒนาตนเองและการปฏิบัติการในหน้าที่ให้เกิดประสิทธิผล ยิ่งขึ้น

๑.๗.๓ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ได้ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุบลราชธานี สำหรับ สถานศึกษาและต้นสังกัดนำไปพัฒนาในหน่วยงานของตนต่อไป